

«Το σπίτι» της Αλιγιέ Ουμμανέλ

Στο Τουρκοκυπριακό Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας

Η Αλιγιέ Ουμμανέλ έγραψε και σκηνοθέτησε το καινούριο της έργο, «Το σπίτι», στο δικό της καλλιτεχνικό σπίτι –στο Τουρκοκυπριακό Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας. Έχω παρακολουθήσει πολλές παραγωγές αυτού του μικρού, αρκετά σταθερού στη σύνθεση και πολύ μαχητικού θιάσου, πρώτη φορά όμως είδα μια παράσταση με ελληνικούς υπέρτιτλους και παρέα με πολλούς (ένα λεωφορείο!) Ελληνοκύπριους. Στόχος της δημιουργού και της ομάδας της είναι να δείξουν την παράστασή τους σε πολύ περισσότερους Ελληνοκύπριους θεατές. Ήρθε ο καιρός, ωρίμασε και ήρθε, όταν οι κατ' ιδίαν πράξεις μέσω θεάτρου αυτογνωσίας δεν είναι αρκετές για τα σύνοικα στοιχεία του νησιού μας. Το «Μπαμ!» του Γιώργου Νεοφύτου, η «Τζεμαλιγιέ» της Κωνσταντίνης Σωτηρίου, «Το σπίτι» της Αλιγιέ Ουμμανέλ, δεν γράφτηκαν και δεν ανέβηκαν στη σκηνή για να τους δει μόνο το... αντίστοιχα «δικό τους» κοινό. Πρόορίζονται για να τα δουν και οι «άλλοι». Το κυπριακό θέατρο (χωρίς Ε/και Τ/ διευκρινίσεις) βοηθά στην ανταλλαγή αληθειών.

Η συγγραφέας Αλιγιέ Ουμμανέλ συνεχίζει να ερευνά το πρόσφατο παρελθόν του τόπου μας και τη συνεχόμενη έντονη επίδρασή του στο παρόν, όχι απλά αγγίζοντας, αλλά ψηλαφώντας τα πιο νευραλγικά σημεία. Πέρσι είχε γράψει τον «Kayıp», για έναν Τουρκοκύπριο αγνοούμενο, για τη μνήμη που πασκίζει να μη σβήσει, για τον πόνο που συνεχώς αναβιώνει. Το έργο της τραγικά αντανακλούσε τις απ' εδώ καταστάσεις και τα συναισθήματα που έχουμε βιώσει, κάποιοι άμεσα, άλλοι έμμεσα, μετουσιωμένα στη λογοτεχνία

Στην πόρτα του σπιτιού εμφανίζεται ένας υπάλληλος κάποιας υπηρεσίας και διακόπτει τον διάχυτο συναισθηματισμό των γυναικών με μια τυπική ερώτηση: «Ποιος είναι ο ιδιοκτήτης του σπιτιού;». Καμιά δεν απαντά.

ή στο θέατρο. Στην τουρκική το σπίτι λέγεται «Εβ». Αυτή η μικρή λέξη χωράει σχεδόν όλο το Κυπριακό. Παλιό και ταυτόχρονα επίκαιρο, το θέμα στη γλώσσα των συνομιλιών εκφράζεται με δύο μετωπικά συγκρουόμενες έννοιες, «το δικαίωμα του ιδιοκτήτη», «το δικαίωμα του χρήστη»... Η Αλιγιέ υποστηρίζει το δικαίωμα των ηρωίδων του έργου της να πουν τις δικές τους αλήθειες, να θυμηθούν τις ζωές που έχουν ζήσει στο Σπίτι, και πριν να μπουν σ' αυτό (οι Τουρκοκύπριες) και μετά που 'φυγαν απ' αυτό (οι Ελληνοκύπριες)... Να κλάψουν τους νεκρούς τους... Να δείξουν οι μεν στις δε τα χνάρια που άφησαν μέσα ως τεκμήρια της παρουσίας τους... Να ομολογήσουν ενοχές, να προσάψουν κατηγορί-

ες βάσει του πόνου, να οργιστούν, να συμπονέσουν... Ένα από τα βασικά προσόντα του κειμένου είναι η ισορροπία στις εναλλαγές συναισθημάτων. Αλλά στην υποκριτική των ηθοποιών (στον ρόλο των πέντε γυναικών οι Deniz Cakir, Melihat Meliz Bese, Hatice Tezcan, Kiymet Karabiber, Asu Demircioglu) μερικά μοτίβα ακούγονταν πιο έντονα, μερικές ατάκες λέγονταν με περισσότερη έμφαση. Όμως μ' αυτή την εντύπωση έχω φύγει από αρκετές παραγωγές του Τουρκοκυπριακού Δημοτικού Θεάτρου.

Πρόκειται για διαφορετικό κώδικα επικοινωνίας με το κοινό, όπου τα εξωτερικά εκφραστικά μέσα υπερτερούν και τα υποκριτικά πλήκτρα πατούνται με ισχύ. Εντούτοις η σκηνοθετίδα βρίσκει εντυπωσιακό τρόπο να τελειώσει την παράσταση, με μια βουβή σκηνή, με μια εύγλωττη σιωπή. Στην πόρτα του σπιτιού εμφανίζεται ένας υπάλληλος κάποιας υπηρεσίας και διακόπτει τον διάχυτο συναισθηματισμό των γυναικών με μια τυπική ερώτηση: «Ποιος είναι ο ιδιοκτήτης του σπιτιού;». Καμιά δεν απαντά.

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ